

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 50/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Františkom Vavráčom, advokátom, Horná 51, Banská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 44/2019 z 29. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka bola v právnom postavení žalovanej v spore o určenie priebehu hranice medzi pozemkami vedenom Okresným súdom Brezno (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 179/2008 na základe žaloby, ktorú podala [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“).

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 4 C 179/2008-370 z 27. apríla 2017 určil priebeh hranice v znení presne špecifikovanom v prvom výroku. Druhým výrokom určil, že vytyčovaný náčrt znaleckého posudku č. 36/2010 z 22. júna 2010 tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto rozsudku, a tretím výrokom určil, že sťažovateľka je povinná nahradiť žalobkyňu trovy konania v rozsahu 100 %.

4. Na odvolanie sťažovateľky Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 17 Co 274/2017-425 z 24. októbra 2018 potvrdil rozsudok okresného súdu a určil, že sťažovateľka je povinná nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, tvrdiac, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). O dovolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP a zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutému uzneseniu o odmietnutí dovolania podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, keď najvyšší súd nevysvetlil „*identitu dôvodov*“ posudzovania preskúmvanej veci podľa rozdielnych právnych predpisov, a to so zreteľom na skutočnosť, že prípad sťažovateľky bol odvolacím súdom posúdený podľa „*celkom iného právneho predpisu*“, ako aplikoval okresný súd.

b) V konaní bol porušený princíp dvojinstančnosti konania, keď krajský súd ako súd odvolací napriek skutočnosti, že na vec sťažovateľky aplikoval iný právny predpis ako okresný súd, nepostupoval podľa § 382 CSP, ktorý stanovuje povinnosť odvolacieho súdu vyzvať sporové strany na vyjadrenie sa k možnému použitiu právneho predpisu, ktorý nebol pri doterajšom rozhodovaní veci použitý. Týmto nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces, no napriek uvedenému najvyšší súd jej dovolanie odmietol ako neprípustné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva vlastniť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

8. Podľa sťažovateľky najvyšší súd rozhodol arbitrárne, keď v napadnutom uznesení neodôvodnil, v čom spočíva podľa jeho názoru „*identita dôvodov*“ posudzovania otázky vydržania sporných nehnuteľností. Najvyšší súd „*nevysvetlil*“, či v prípade, že by nedošlo k vydržaniu podľa zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník v znení, ktorý platil a bol účinný v rozhodnej dobe (ďalej len „*stredný Občiansky zákonník*“), by k nemu došlo podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „*platný Občiansky zákonník*“), a napriek tomu odmietol jej dovolanie.

9. Ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa

takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobne platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod. Uvedené však zároveň nevylučuje, že ústavne konformné posúdenie vlastnej právomoci najvyšším súdom je následne ústavným súdom preskúmateľné v konaní o ústavnej sťažnosti.

10. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchytil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, v tomto prípade Civilného sporového poriadku.

11. Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým uznesením konštatuje, že najvyšší súd v bode 13 poukázal na skutočnosť, že dôvody, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu rozsudku okresného súdu, a to konkrétne nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním už právnymi predchodcami žalobkyne, sú identické s dôvodmi, na ktoré vzal zreteľ už súd prvej inštancie. Ústavný súd uvádza, že napadnuté uznesenie skutočne neobsahuje žiadne ďalšie bližšie odôvodnenie týchto „*identických dôvodov*“. Z ústavnoprávneho hľadiska je však podstatné, že napadnuté uznesenie nemožno posudzovať izolovane od rozhodnutí súdov nižšej inštancie v tejto veci. Krajský súd vo svojom rozsudku ústavne akceptovateľným spôsobom ozrejmil, v čom spočíva podstata týchto „*identických dôvodov*“ posudzovania otázky vydržania sporných nehnuteľností. V rozhodnom poukázal na rovnaké zákonné podmienky, po splnení ktorých dochádza k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním tak podľa platného Občianskeho zákonníka, ako aj podľa stredného Občianskeho zákonníka s výnimkou toho, že podľa stredného Občianskeho zákonníka bola navyše zakotvená aj zákonná podmienka, že vydržanie bolo vylúčené medzi manželmi a u tzv. nescudziteľných vecí, ktoré boli v socialistickom vlastníctve, čo, ako podrobne ozrejmil krajský súd, nebolo pre preskúmaný prípad podstatné. Rovnako krajský súd uviedol, že aj zákonné podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva za platnosti uhorského obyčajového práva boli rovnaké, a to v kontexte zistených skutkových okolností, že k uchopeniu držby právnymi predchodcami žalobkyne došlo už v roku 1944, a teda ešte za platnosti uhorského obyčajového práva. Zdôraznil, že pre tento originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva zo zákona, po splnení zákonom požadovaných predpokladov, je potrebné rozlišovať obdobia platnosti a účinnosti jednotlivých právnych úprav, ktoré sú rozhodujúce na posúdenie splnenia podmienok vydržania. Následne krajský súd podrobne na niekoľkých stranách svojho rozsudku odôvodňuje, že na súdom prvej inštancie správne zistený skutkový stav bolo potrebné aplikovať do 31. decembra 1950 uhorské obyčajové právo, resp. stredný Občiansky zákonník účinný od 1. januára 1951, a nie súdom prvej inštancie aplikovaný § 134 platného Občianskeho zákonníka.

12. Vzhľadom na uvedené, pokiaľ krajský súd ozrejmil, že nesprávne právne posúdenie sa týka len aplikácie nesprávneho ustanovenia právneho predpisu z časového hľadiska, z hľadiska obsahu však ide o totožné dôsledky, nemožno záver najvyššieho súdu o „*identite dôvodov*“ posudzovania vydržania v kontexte záverov vyjadrených v rozsudku krajského súdu považovať za arbitrárny, a tak ústavne neakceptovateľný.

13. K námietke sťažovateľky o opomenutí aplikácie § 382 CSP krajským súdom najvyšší súd v bodoch 10 až 12 napadnutého uznesenia ozrejmil účel uvedeného ustanovenia a uzavrel, že v preskúvanom prípade nejde o prípad, keď odvolací súd mienil dosiaľ nepoužité ustanovenie urobiť základom pre svoje rozhodnutie. Pre správnu aplikáciu tohto ustanovenia je tak, ako to uviedol najvyšší súd, dôležité to, že tzv. prekvapivým rozhodnutím je také rozhodnutie, ktoré je z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené na nepredvídateľne iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie. Ide tak o situáciu, keď strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietať správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní.

14. Ústavný súd konštatuje, že v preskúvanom prípade je zřejmé, že aj keď došlo k aplikácii iného zákonného predpisu, ako aplikoval okresný súd, ide len o aplikáciu iného zákonného predpisu z časového hľadiska. Podstatné je to, že pri nezmenenom skutkovom stave bolo možné dospieť k rovnakému právnemu záveru o vydržaní vlastníckeho práva (rovnaké zákonné podmienky vydržania aplikované na rovnaký a odvolacím súdom nezmenený skutkový stav, pozn.). Vzhľadom na uvedené v prípade sťažovateľky krajský súd nezaujal vo svojom rozsudku „iný“ právny názor, ktorý by založil „prekvapivosť“ jeho rozhodnutia a z tohto pohľadu vyžadoval pred rozhodnutím vo veci postup podľa § 382 CSP.

15. V závere ústavný súd k námietke sťažovateľky o tom, že najvyšší súd „nevysvetlil“, či v prípade, že by nedošlo k vydržaniu podľa stredného Občianskeho zákonníka, by k nemu došlo podľa platného Občianskeho zákonníka, ústavný súd poukazuje, že k vydržaniu sporných nehnuteľností došlo už 1. januára 1961 (bod 4.4.4.3 rozsudku krajského súdu, pozn.) a teda uvažovanie o skutkovej a právnej alternatíve vydržania podľa platného Občianskeho zákonníka je v preskúvanom prípade bez akéhokoľvek právneho významu o to viac v rovine ústavnoprávnej.

III.2. K namietanému porušeniu práva vlastníť majetok:

16. K namietanému porušeniu tohto práva je potrebné uviesť, že sťažovateľka namieta porušenie tohto jej práva v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie práva na spravodlivý proces. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu tohto označeného práva.

17. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením a obsahom napadnutých práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu